1) în sfera textului avem de-a face cu un sincretism funcţional şi relaţional;

2) acesta face posibilă îmbinarea „osmotică” a reţelelor şi

3) înţelegerea unui text se produce prin realizarea concretă şi parţial aleatorie a unora dintre virtualităţile sensului discursiv (p. 160–161). Autoarea încheie discuţia privitoare la caracterul reticular al sensului textual subliniind, încă o dată, faptul că „sensul nu poate fi epuizat exclusiv prin vreuna din reţele, căci orice comprehensiune se produce prin activarea unui număr variabil de reţele, dar obligatoriu mai mare decât unu” (p. 164).

Caracterul volumic al sensului textual ce îşi are sursa în „caracterul heteroclit al limbajului uman” (p. 165 şi Carmen Vlad 1994, p. 47) este, în primul rând, consecinţa firească a articulării reţelelor mai sus amintite, apoi a capacităţii sale de a absorbi „diversele coduri şi o consecinţă a pluralităţi unghiurilor de abordare şi interpretare a sensului” (p. 166–167). El este cel care, în opinia autoarei, „dă seama de natura profund culturală a textului” (p. 167).

Caracterul inferenţial al sensului textual este văzut în strânsă legătură cu unele dintre trăsăturile proprii textului aisberg – influenţa contextului, interacţiunea comunicativă etc. Acesta pune în evidenţă sensul textual ca „mediu reflectant al relaţiei intime dintre activitatea textual discursivă şi cunoaştere” (p. 168).

În sfârşit, **caracterul sinergetic** are la bază „sincretismul funcţional şi relaţional al semnelor”, adică „mecanismul fundamental şi specific utilizării semnelor în text-discurs” (p. 170).

Partea a doua a cărţii, de mai mică întindere, dar nu mai puţin importantă sub aspectul conţinutului, cuprinde studii şi articole de lingvistică, stilistică şi semiotică, publicate anterior, după cum urmează: *Direcţii în semiotica lingvistică românească* (1980); *Ecologie şi deontologie lingvistică* (1997); *Neologismul în proza lui G. Galaction* (1966); *Componenta folclorică în stilul povestirii lui G. Galaction* (1968); *Categoria gramaticală a persoanei la substantiv* (1970) şi *Conceptul de arhaism* (1973).

Nu ştim dacă am reuşit prin această prezentare să subliniem originalitatea demersului teoretic, fertilitatea aplicării lui la texte, precum şi coerenţa internă a structurării întregului material. Cert este însă că se simţea de mult timp nevoia existenţei unei astfel de abordări ştiinţifice riguroase şi temeinice în domeniul textului, de un real interes pentru studenţi, cercetători şi nu numai.

NICOLETA NEŞU
Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31

ELISABETA FAICIUC, *Sextil Puşcariu – biobibliografie,* Cluj-Napoca, Editura Clusium, Muzeul Limbii Române, 2000, 374 p. (294 p. + anexe)

Înainte de a aduce laude sau critici acestei cărţi s-ar cuveni spuse câteva cuvinte despre Sextil Puşcariu, fiindcă această carte îşi propune nu să reabiliteze contribuţia savantului clujean (şcoala clujeană de lingvistică, în special cea de lexicologie, se revendică de la Puşcariu) la patrimoniul cultural românesc şi nu numai, ci să încerce să pună imaginea savantului clujean în locul ce pe drept i se cuvine. Or, a vorbi despre Sextil Puşcariu şi despre ceea ce înseamnă acesta pentru cultura română depăşeşte limitele unei simple prezentări de carte. Nu trebuie spus decât că meritele celui ce a fost fondatorul primului institut de cercetare din România nu sunt cunoscute nici astăzi în întregime decât unui grup restrâns de specialişti şi că nu sunt, din păcate, apreciate la adevărata lor valoare.

În încercarea de a face o recenzie cărţii Elisabetei Faiciuc, mărturisim o „neputinţă”, dată fiind natura materialului în cauză. Cea mai bună recenzie posibilă se află chiar între coperţile cărţii şi aici nu putem decât să îndrumăm pe cititor să se aplece asupra celor trei pagini care cuprind nota explicativă. O mai bună argumentare a felului în care a fost împărţit şi prelucrat materialul nu se poate, cu atât mai mult cu cât aparţine autoarei înseşi.

Însă pentru curiosul care nu are posibilitatea de a consulta această lucrare, se poate schiţa un tablou general al cărţii, menţionând că, datorită caracterului strict tehnic al acesteia, toate părţile componente au aceeaşi valoare ştiinţifică. Lucrarea poate fi împărţită în patru părţi: o primă parte introductivă, o a doua parte – biobibliografia, o a treia parte cuprinzând un bogat corpus de indici şi o a patra parte, iconografia.

În prima parte, cea introductivă, se găsesc siglele şi lista publicaţiilor în care s-a scris despre Puşcariu sau în care a publicat profesorul clujean, alături de o listă de abrevieri şi de un tablou cronologic al vieţii şi activităţii acestuia. Pentru această parte autoarea a preferat o numerotare a paginilor cu cifre romane, diferită de cea a restului cărţii, deşi cel puţin datele cronologice oferite reflectă intenţia titlului: biobibliografie şi ar putea figura la fel de bine în corpul principal. Partea a doua cuprinde biobibliografia propriu-zisă şi este împărţită în patru subcapitole: I. *Scrieri de Sextil Puşcariu,* II. *Scrieri despre Sextil Puşcariu,* III. *Corespondenţa* şi IV. *Material de arhivă.* Ceea ce trebuie menţionat este faptul că în această carte se află doar corespondenţa cu caracter ştiinţific a savantului, fie ea publicată sau nu, corespondenţa personală a acestuia urmând să apară într-o ediţie îngrijită de Magdalena Vulpe. Partea a treia cuprinde corpusul de indici şi este tratată de autoare ca parte a capitolului cuprinzând biobibliografia. Partea a patra, *Iconografia,* este, poate, cea mai spectaculoasă şi mai intimă. Aici se găsesc adunate fotografii de familie împreună cu imagini ale diferitelor acte şi publicaţii legate de evenimente din viaţa şi activitatea lui S. Puşcariu.

Cartea Elisabetei Faiciuc face parte din acea categorie de cărţi despre care se poate spune foarte puţin dar care devin, din momentul în care apar, instrumente de lucru indispensabile în domeniul de care se ocupă. Sunt meritorii deopotrivă încercarea de a aduna un material documentar voluminos, cu condiţia declarată de a nu avea pretenţia exhaustivităţii, într-un timp relativ scurt, ca şi stapânirea unei tehnici de lucru filologice ce face cinste şcolii pe care Sextil Puşcariu a lăsat-o la Cluj. Însă cel mai notabil este faptul că această carte adună la un loc aproape toate sursele de informaţie referitoare la activitatea şi opera profesorului clujean şi că, astfel, umple un gol care a existat prea multă vreme în peisajul cultural românesc, ceea ce se poate afirma şi pentru că generaţiile de filologi care urmează mai au încă de învăţat din lecţiile sale.

BOGDAN HARHĂTĂ
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

MARIANA ISTRATE, *Numele propriu în textul narativ – aspecte ale onomasticii literare,* Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2000, 196 p.

Domeniul onomasticii literare cuprinde încă o serie de problematici controversate, privite uneori din puncte de vedere dificil de integrat, de aceea o sistematizare de ansamblu a domeniului nu poate fi decât salutară, pentru a contribui, printre altele, la relativ recentele încercări de definire a conceptelor cu care operează disciplina. Totodată, o sistematizare ca aceasta, semnată de Mariana Istrate, bazată pe o deosebit de generoasă ilustrare a aspectelor de cercetare aplicată (la cele existente în literatura de specialitate se adaugă exemplele autoarei, numeroase şi elocvente), dar şi pe conturarea principalelor dezbateri cu implicare teoretică este bine venită şi în arealul ştiinţelor textului, ca şi în cel al altor metode analitice înscrise în literatură, lingvistică, semiotică, poetică, toate acestea din urmă devenind în ultima vreme firesc interesate de statutul numelor proprii în literatură ori în text. Decizia Marianei Istrate de a prefera o abordare interdiciplinară a aspectelor onomasticii literare este, prin urmare, singura care o poate conduce la precizarea diverselor contribuţii practice